

управління ресурсним потенціалом гірничодобувного підприємства, що повинна бути структурованою з урахуванням балансу інтересів регіону і підприємства, внутрішнього середовища функціонуючої системи із зовнішнім.

Список літератури:

1. Драчук Ю.З. Проблеми інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку галузі / Ю.З. Драчук, Л.М. Рассуждай, Н.І. Новікова // Управління інноваційним процесом в Україні : проблеми, перспективи, ризики: міжнар. наук.-практ. конф., 2008 р. : тези доп. – Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2008. – С. 296–298.

2. Концептуальні засади переходу України до сталого розвитку / Б.В. Буркинський, В.П. Кухар, Л.Г. Руденко, А.Г. Шапар // Екологічний вісник. – 2010. – № 5. – С. 8-9.

3. Корнійчук, Л. Теоретичні основи реалізації концепції сталого розвитку / Л. Корнійчук // Економіка України : науковий журнал. – 2010. – № 2. – С. 72-83.

4. Огорокова Л.Г. Методология и принципы эффективного использования и формирования ресурсного потенциала промышленных предприятий : дис. ... доктора экон. наук : 08.00.05 / Огорокова Людмила Георгиевна. – Санкт-Петербург, 2003. – 340 с.

5. Оскольський В. Про економічну політику сталого розвитку в Україні / В. Оскольський // Економіка України. – 2010. – № 6. – С. 4-13.

ПРІОРИТЕТИ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ГІРНИЧО-МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Васильцов Є.В., аспірант кафедри економічної теорії та підприємництва,
Державний ВНЗ «Криворізький національний університет»,
м. Кривий Ріг, Україна*

Економічна логіка вимірювання продуктивності базується на визначенні співвідношення результатів та витрат праці або капіталу. Традиційно в сучасній економічній літературі результатна складова вимірюється на основі продукції, витратна – сукупними витратами факторів виробництва. Проблематика оцінювання та аналізу продуктивності підприємства в досить різних аспектах висвітлена в наукових працях М. Абрамовица, С. Ейлора, З. Грилеха, Б. Голда, Д. Кендрика, К. Куросави, А. Лоурола, Ю. Сьозана, Я. Тинбергена, Д. Синка, Я. Стиглера, С. Фабриканта, Р. Солоу, Д. Юргенсона. Сучасні науковці в своїх публікаціях розвивають методичний та аналітичний базис теорії продуктивності підприємства, однак не враховують основних результатів сучасних управлінських концепцій, які є домінуючими в теорії та практиці господарювання підприємств, що принципово не відрізняє їх погляди від класичних.

Відповідно до авторської логіки моделювання процесів ресурсного забезпечення продуктивності гірничо-металургійних підприємств доцільним є виокремлення трьох її ієрархічних рівнів: стратегічного, фінансового та операційного. Продуктивність на операційному рівні розкривається крізь призму традиційних підходів, відповідно, передбачає варіативність управлінських рішень стосовно її зростання:

- збільшення обсягу реалізованої продукції при незмінному обсязі витрачених ресурсів;
- зменшення витрат ресурсів при незмінному обсязі реалізованої продукції;
- забезпечення умов випереджаючого зростання обсягів реалізованої продукції над темпами зростання витрат ресурсів.

Кожен із шляхів зростання продуктивності залежить від низки чинників зовнішнього середовища (клієнти, конкуренти, постачальники тощо) та стану мікросередовища організації (мета, технологія, персонал та ін.). Оптимізація витрат ресурсів може бути забезпечена, в першу чергу, за рахунок реалізації ресурсозберігаючих програм, комплексного використання сировини та збільшення виходу продукції з одиниці ресурсу. Відповідно до вищевикладеного пріоритетами сфери ресурсного забезпечення на операційному рівні є:

- енергоефективність виробництва;
- політика ресурсозбереження та зниження матеріаломісткості;
- підвищення технологічності виробництва;
- розвиток та навчання виробничого персоналу.

Відповідно до базової логіки визначення продуктивності на основі відношення доданої вартості до витрат праці і капіталу пропонуємо розглянути продуктивність підприємства на фінансовому рівні як відношення доданої вартості підприємства до величини функціонуючого капіталу. Із загальної сукупності показників, що дозволяють оцінити додану вартість підприємства (додана ринкова вартість, акціонерна додана вартість, додана вартість дисконтованого грошового потоку, економічна додана вартість) вважаємо за доцільне зупинитися на показнику економічної доданої вартості, яка розкриває економічну природу підприємства як організаційної форми капіталу, що створює вартість, а прирощення вартості підприємства відбувається за рахунок забезпечення конкурентних переваг бізнесу, інноваційно-інвестиційної активності та економічної стійкості. Тобто економічна додана вартість, сформована з урахуванням рівня продуктивності усіх етапів (бізнес-процесів, функціональних сфер), що задіяні у ланцюжку створення цінності підприємства.

З огляду на це, пріоритетами сфери ресурсного забезпечення на фінансовому рівні є наступні:

- політика управління матеріальними активами;
- політика управління фінансовими активами;
- політика забезпечення фінансової стійкості;
- оптимізація структури капіталу;

- раціоналізація елементного складу капіталу;
- мінімізація вартості капіталу.

Відповідно до сучасної парадигми теорії стратегічного менеджменту економічним результатом особливої поведінки підприємства є цінність. Зміщення акценту з продукції на цінність зумовлена полікритеріальністю цільової функції підприємства (забезпечення інтересів усіх зацікавлених осіб (*stakeholders theory*)). Застосування даної логіки передбачає, що і підприємство і стейкхолдери очікують, що їх зусилля призведуть до отримання вигід, які будуть не менше цінності витрачених сил і часу, та діють виходячи з відповідності фактичних результатів цим очікуванням, намагаючись максимізувати відповідні цінності. Це визначає наступні пріоритетні сфери ресурсного забезпечення на стратегічному рівні:

- партнерські відносини;
- соціальна відповідальність бізнесу;
- розвиток корпоративної культури;
- управління знаннями;
- розвиток компетенцій;
- актуалізація динамічних здатностей.

Прогнозні результати імплементації пріоритетних сфер ресурсного забезпечення продуктивності в практику діяльності національних гірничо-металургійних підприємств (ГМП) дозволяють визначити наступне:

- ресурсна база ГМП у вигляді наявних сировинних, енергетичних та техніко-технологічних ресурсів стала основою інерції на фоні кардинальних змін у зовнішньому конкурентному середовищі господарювання. Досвід успішної експлуатації матеріальної ресурсної бази в минулому зумовив те, що менеджмент не розглядає альтернативних варіантів розвитку підприємств. Тобто, його дії спрямовані на вичерпування залізородних ресурсів, які в переважній більшості експортуються, структура асортименту продукції характеризується низьким рівнем технологічності та має тенденцію до деградації. На даний момент можливості інерційного розвитку за рахунок економії на екологічних заходах та наявності залізородних, паливно-енергетичних ресурсів досліджуваних підприємств вибірки є вичерпанними, а перспективи забезпечення ефективності діяльності за умови дотримання відповідної моделі інерційного розвитку – сумнівними;

- результати емпіричних досліджень підтверджують наукову гіпотезу дослідження, яка стосується того що основою підвищення продуктивності підприємства є здатності та компетенції, які забезпечують складні унікальні комбінації традиційних ресурсів та перетворюють фактори виробництва на економічні результати. Відповідно до концепції ієрархії здатностей [1] та специфіки промислової діяльності підприємств досліджуваної вибірки ми можемо говорити про те, що вклад динамічних здатностей в економічні результати є опосередкованим та здійснюється через пріоритетний вплив на компетенції та операційні здатності, які є визначальними для гірничо-металургійних підприємств з точки зору забезпечення

зростання продуктивності виробництва та ефективності супроводжуючих бізнес-процесів;

- результати розвитку сучасних управлінських концепцій [2, 3] дозволяють дійти висновку про тісний взаємозв'язок динамічних здатностей та організаційних змін. Застосування даного висновку до можливостей зростання продуктивності гірничо-металургійних підприємств дозволяє говорити про актуалізацію розвитку управлінських та організаційних навичок, які є базисом реалізації стратегії технологічної модернізації, переформатування існуючих бізнес-моделей, зміни системи мотивації. Тенденції розвитку світового ринку залізорудної продукції, зміна конкурентних передумов ведення гірничо-металургійного бізнесу сформували нову стратегічну логіку розвитку відповідних підприємств, в основі якої закладено пріоритетність динамічних здатностей без яких стає неможливим зростання продуктивності традиційних ресурсів;

- зміни цільової функції та, відповідно, моделі оцінювання результатів підприємств, що зумовлені викликами глобалізованої економіки ХХІ ст., які посилили комплекс загальнолюдських проблем сучасності як у світовому, так і національному масштабі, спричинили необхідність трансформації економічної логіки визначення продуктивності з урахуванням так званого підходу, що «заснований на цінностях» (*value-based*). Зміна конфігурації векторів формування продуктивності, які традиційно зводилися до виробничого рівня, в умовах інноваційної економіки мають враховувати нову специфіку рушійних сил в динамічній природі конкуренції. Для досліджуваних гірничо-металургійних підприємств врахування даного аспекту полягає, перш за все, у фінансуванні та масштабній реалізації екологічно спрямованих та соціальних проектів, без реалізації яких ставиться під сумнів можливість здійснення господарської діяльності. Врахування інтересів нефінансових стейкхолдерів розглядається як фактор формування економічних результатів вищого порядку, якому притаманний найбільш потужний вплив на ефективність виконання корпоративної стратегії.

Список літератури:

1. Семенчук А.О. Концепція динамічних здатностей конкурентоспроможного підприємства / А.О. Семенчук // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2987>.
2. Collis D.J. Research note: how valuable are Collis organizational capabilities? / D.J.Collis // Strategic Management Journal. – 1994. - Vol. 15. - No.8. - P. 143-152.
3. Amit R. Strategic assets and organizational rent / R. Amit, P.J. Schoemaker // Strategic Management Journal. – 1993. - Vol.14. - No.1. - P. 33-46.